

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

Α΄ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΔΙΑΛΟΓΟΣ

Κείμενο

Η κουλτούρα του διαλόγου

Το παρακάτω διασκευασμένο κείμενο του Θωμά Καραγκιοζόπουλου δημοσιεύθηκε στις 8 Δεκεμβρίου 2018 στον ιστοχώρο www.parallaxima.gr. Αναφέρεται σε περιπτώσεις που ο διάλογος απαξιώνεται από τα άτομα και δεν προωθείται η κουλτούρα του διαλόγου.

Πολλές φορές στον δημόσιο διάλογο κυριαρχεί μια στάση όπου ο αντίλογος απαξιώνεται, υπάρχει μια θεώρηση της κοινωνικής πραγματικότητας γεμάτη γενικότητες και ανακρίβειες, μια ισοπεδωτική αντίληψη που λέει ότι όλοι είναι ίδιοι και μια προσπάθεια δημιουργίας εντυπώσεων.[...]

Από τα πιο αντιπαραγωγικά για τον διάλογο πράγματα είναι όταν λέγονται ανακρίβειες και χονδροειδή ψεύδη είτε ασυνείδητα, είτε, ακόμη χειρότερα, εν γνώσει και προκαλούν τέτοια εντύπωση, ώστε φαντάζουν αδιάψευστες αλήθειες. Έτσι, όταν το κοινό εκπαιδεύεται για χρόνια σε αυτόν τον τρόπο αντιπαράθεσης, είναι σχεδόν νομοτελειακό ότι θα αναπαράγει αυτό το μοντέλο απέναντι σε πολλά ζητήματα με την ίδια ισοπεδωτική στάση. Με τον τρόπο αυτό καλλιεργείται, τόσο στους μεγάλους, όσο και στα παιδιά, μια κουλτούρα που είναι αντι-διαλογική και μια πεποίθηση πως κάθε φορά η συζήτηση - αντιπαράθεση θα γίνεται με όρους εντυπωσιασμού, με επιθετική ρητορική και δογματικές απόψεις.[...]

Έχω συναντήσει γονείς να απαντούν σε απορίες παιδιών τους με τις φράσεις «δεν αλλάζει τίποτε», «όλοι είναι ίδιοι» και κάπου εκεί τελειώνει η συζήτηση. Ο γονιός που δε θα καθίσει να μιλήσει σοβαρά με το παιδί του και δε θα του εξηγήσει τί σημαίνει να είσαι διαφορετικός και πώς μπορείς να είσαι διαφορετικός, δε δίνει σε αυτόν τον νέο άνθρωπο τα απαραίτητα ερεθίσματα, για να αρχίσει να

διαμορφώνει μια κριτική στάση απέναντι σε ζητήματα της καθημερινότητας και ευρύτερα της κοινωνίας.

Όμως, έχω συναντήσει και μεγάλους σε ηλικία ανθρώπους, οι οποίοι, ζαλισμένοι μέσα στην καθημερινότητά τους και έχοντας αποφύγει να αντιληφθούν το πώς πρέπει να συμπεριφέρεται ένας πολίτης σε μια οργανωμένη κοινωνία και ποια ποιοτικά χαρακτηριστικά πρέπει να διαθέτει, καταφεύγουν στην εύκολη – ανέξοδη πρακτική να θεωρούν και να λένε πως «για όλα φταίνε οι άλλοι και ποτέ οι ίδιοι». Αυτοί οι άνθρωποι θα έπρεπε να έχουν αποκτήσει την ικανότητα και την ωριμότητα να ασκούν κριτική εκεί που πρέπει, εκεί που υπάρχουν διαπιστωμένες στρεβλές καταστάσεις. Πολλές φορές η ικανότητα κριτικής τους εξαντλείται στη συμπεριφορά των νέων ανθρώπων και σε πικρόχολα σχόλια περί έλλειψης σεβασμού. Όμως, αυτή η έλλειψη, όταν υπάρχει, πηγάζει από τους μεγάλους, είναι οι ίδιοι που δεν κατάφεραν να τη διδάξουν στα παιδιά τους και είναι τα παιδιά τους που δεν κατάφεραν να τη διδάξουν στους νέους. Οπότε, πώς κατηγορείς τους νέους για κάτι που δεν έχουν διδαχθεί; [...]

Η αντίληψη «εγώ τα ξέρω όλα, εσύ δεν ξέρεις τίποτε» θα μπορούσε να είναι ελληνικής έμπνευσης. Δεν είναι φράση που την λες πάνω στα νεύρα σου, αλλά αποτελεί εμπεδωμένη προσωπική αντίληψη πως το κέντρο του κόσμου είσαι εσύ και οι υπόλοιποι απλώς υπάρχουν, για να επιβεβαιώνουν την ύπαρξή σου. Είναι το απαύγασμα¹ μιας θεωρίας, που διυλίζει² ως περιττά όσα δεν συμφωνούν με τα δικά σου πιστεύω και αντιβαίνουν σε όσα θεωρείς δεδομένα. Μια εν πολλοίς δογματική θέση απέναντι στα πράγματα, που δείχνει ότι ο δογματισμός δεν αποτελεί προνόμιο της θρησκευτικής πίστης.

ΘΕΜΑ 2β

¹ απαύγασμα: θετικό καταστάλαγμα, πολύτιμο αποτέλεσμα, σημαντική απόληξη

² διυλίζω : επεξεργάζομαι, φιλτράρω

Να εντοπίσεις στην τελευταία παράγραφο δύο γλωσσικές επιλογές με τις οποίες το ύφος του λόγου γίνεται ειρωνικό (μονάδες 6) και να αναζητήσεις τι θέλει να πετύχει ο συγγραφέας με αυτό τον τρόπο. (μονάδες 4)

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ 3

Με αφορμή το παραπάνω κείμενο αναλαμβάνεις να δημοσιεύσεις ένα άρθρο 250-300 λέξεων για τη σχολική εφημερίδα. Να εκφράσεις τεκμηριωμένα τη συμφωνία ή τη διαφωνία σου με τη θέση του συγγραφέα ότι στην ελληνική κοινωνία δεν υπάρχει κουλτούρα διαλόγου.

Μονάδες 40